

Anna Bitner-Wróblewska, Grażyna Iwanowska, Marian Kaczyński

Kazimierówka, gm. Jeleniewo, woj. suwalskie. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 18, 98-99

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nięta nóżka, z prostokątnym otworem na kabiąku, kilka paciorków szklanych i bursztynowych oraz grudek surowego bursztynu, kilka fragmentów naczyń szklanych - m.in. naczynia zdobione brodawkami barwy granatowej należącego do bardzo rzadkiej na naszych ziemiach grupy szkła rozpowszechnionego na terenach prowincjonalno-rzymskich i nadczarnomorskich w IV w., oraz drobny ułamek najprawdopodobniej terra sigillata o celowo oszlifowanych powierzchniach. Znalaziono też liczne szczątki zwierzęce /m.in. niekompletny szkielet konia i szczątki ryb/ oraz dużą ilość zwęglonego zboża. Ceramika wczesnośredniowieczna występowała w tym sezonie jedynie sporadycznie. Badania potwierdziły wyjątkowe bogactwo i charakter osady w Jakuszowicach w późnym okresie rzymskim.

Badania będą kontynuowane.

JAROSŁAW
woj. przemyskie
Stanowisko - budynek opactwa benedyktynek

patrz
wczesne średniowiecze

JAZÓW, gm. Gubin
woj. zielonogórskie
Stanowisko 3

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
Zakład Archeologii Nadodrza
we Wrocławiu

Badania prowadził doc. dr hab. Grzegorz Domański. Finansował IHKM PAN. Czwarty sezon badań. Osada kultury luboszyckiej z fazy C₂ okresu wpływów rzymskich.

W trakcie badań odsłonięto zachodnią część osady. Powierzchnia wykopów wynosiła 1,097 m². Łącznie na tym obiekcie przebadano przestrzeń 4,457 m². Do zakończenia badań - poznania całej osady - należy przebadać przestrzeń około 8-9 arów. Odkryto fragment zamykający pełny zarys budynku słupowego 3,5 x 10,5 m /powierzchnia około 35 m²/. Budynek ten, jak i wszystkie pozostałe, miał typowy dla kultury luboszyckiej kształt, z półokrągłą jedną ścianą szczytową, pozostałe 5 budyneków były znacznie mniejsze, a wymiary ich wahały się od 2,0 x 4,5 m do 5,0 x 6,5 m. W pobliżu budynków odsłonięto dalsze trzy jamy zasobowe.

Podobnie jak w latach ubiegłych, nie znaleziono palenisk w obrębie odcinków, grunowały się one poza zasięgiem zwartej zabudowy osady, często wyznaczając jej zasięg. 7 z 10 odkrytych w roku niezakamienionych palenisk grunowało się w pobliżu obiektu zwanego umownie piecem. Wszystkie paleniska były wyłożone kamieniami polnymi. Obiekt zwany piecem miał kształt owalnego bruku kamiennego o wymiarach 3,2 x 5,0 m ze śladami spalenizny na powierzchni. Brak śladów dalszych elementów konstrukcji tego obiektu, jak też przesłanek dla określenia jego funkcji.

Odkryty materiał głównie ceramiczny, pozwala datować osadę na III fazę kultury luboszyckiej - w przybliżeniu na fazę C₂.

Badania będą kontynuowane.

KAZIMIERÓWKA, gm. Jeleniewo
woj. suwalskie
Stanowisko 1

Państwowe Muzeum Archeologiczne
w Warszawie

Badania prowadziła mgr Anna Btner-Wróblewska przy współudziale mgr Grażyny Iwanowskiej oraz konsultacji mgr. Mariana Kaczyńskiego. Finansowało PMA w Warszawie. Trzeci sezon badań. Osada z okresu wędrówek ludów i wczesnego średniowiecza.

Osada położona jest na wzniesieniu, kilkaset metrów od południowo-wschodniego brzegu jeziora Szurpily. Przebadano ok. 200 m². Dokonano również ponad 150 odwiertów. Badania koncentrowały się w południowo-zachodniej części osady. Stwierdzono tam obecność warstwy kulturowej o grubości od 20 do ponad 50 m, nasyconej bogatym materiałem zabytkowym.

Znalaziono przede wszystkim bardzo liczne ułamki naczyń, poza tym grudki żużla, przesiłki gliniane, fragment oselki, gliniany ciężarek tkacki o dzwonowatym kształcie. Zwraca uwagę niska ilość polepy i kości. Materiał z warstwy na skutek orki i spływów związanych z nierównością terenu jest silnie przemieszany. Nie udało się wydzielić poszczególnych obiektów; jedynie w wyżej położonym miejscu, gdzie warstwa kulturowa niemal się nie zachowała, odkryto dwie owalne jamy o miąższości do 1 m i średnicy od 1,2 do 1,8 m. Były to prawdopodobnie jamy o charakterze odpadkowym, przy czym jedna z nich mogła być wykorzystywana do przechowywania zboża, o czym świadczy zawartość próbek ze szlamowania.

Uchwycono wschodni zasięg osady, ograniczony częściowo w sposób naturalny, głębokim jarem. Powierzchnię osady można określić na niewiele ponad 1 ha.

Większość materiału ceramicznego to ułamki ręcznie leplonych naczyń o cechach ceramiki typu Prudzińska - okresu wędrówek ludów. Pewien procent stanowią również fragmenty wczesnośredniowiecznych naczyń, obta-

czanych, zdobionych linią falistą i stempelkami oraz poziomymi żłobkami. Osadnictwo wczesnośredniowieczne uległo poważnemu zniszczeniu głównie na skutek intensywnej orki i obecnie jego ślady są czytelne jedynie jako luźny, niezbyt obfity materiał przemieszany w warstwie kulturowej z zabytkami z wcześniejszej epoki.

Badania zostały zakończone.

KONOPNICA
woj. sieradzkie
Stanowisko 7

Muzeum Ziemi Wieluńskiej
w Wieluniu

Badania prowadził mgr Bogusław Abramek. Finansował WKZ w Sieradzu. Dziewiąty i ostatni sezon badań. Cmentarzysko ciałopalne kultury przeworskiej z faz PL III do D.

Badania przeprowadzono w zachodniej i południowo-zachodniej części cmentarzyska, gdzie spodziewano się znaleźć ostatnie już pochówki. Rezultatem tych prac było odkrycie 7 kolejnych grobów oznaczonych nr 204-210. Wśród nich wyróżniono 2 późnołateńskie groby jamowe z czarnymi wypełniskami /grobry 204 i 206/, 1 grób popielnicowy obasypany resztkami stosu oraz 4 groby jamowe datowane ogólnie na późny okres rzymski.

Wyposażenie grobów późnołateńskich stanowiły fragmenty naczyń z facetowanymi brzegami i nieliczne metale, w tym dwuczęściowa żelazna kiamra i żelazna psęta. Ostatni, tzn. 12, grób popielnicowy na omawianym cmentarzysku był pochówkiem wojownika. W jego wyposażeniu znalazło się 9 naczyń, z których większość uległa przepaleniu i deformacji, 7 przedmiotów metalowych, w tym 2 groty, umbo, krzesiwo, nożyce, nożyk i sprzączka. Na powierzchni umba zachowały się ślady zdobienia brązem. Przedmioty metalowe, z wyjątkiem sprzączki, znajdowały się obok popielnicy w czarnej ziemi. Wyposażenie grobów jamowych stanowiła wyłącznie ceramika.

W wykopach znaleziono luźem dalsze ułamki terra sigillata /licznie cmentarzysko w Konopnicy dostarczyło ich ponad 170/, ułamki naczyń toczonych oraz połowę tarczowatej, srebrnej zapinki kształtu owalnego, zdobionej pierwotnie szkliwem lub emalią.

Materiały znalazły pomieszczenie w Muzeum w Wieluniu.

Badania zostały całkowicie zakończone.

KRAKÓW-NOWA HUTA
Branice
Stanowisko 76

Muzeum Archeologiczne
w Krakowie
Oddział w Nowej Hucie

Badania prowadzili pracownicy Oddziału MA w Nowej Hucie pod kierownictwem dr. Jacka Rydzewskiego. Finansowała Huta im. Lenina i Muzeum Archeologiczne w Krakowie. Drugi sezon badań. Osady z okresu neolitu /kultury ceramiki wstęgowej rytej, kultury lendzielskiej i kultury ceramiki promienistej/okresu późnorzymskiego oraz wczesnośredniowiecznego.

Stanowisko zarejestrowano w trakcie badań powierzchniowych w 1973 r. Wykop sondażowy założony w roku 1981 potwierdził istnienie w tym miejscu osady wielokulturowej /obiekty 1-6/. Szeroko zakrojone prace ratowniczo-badawcze podjęto w 1984 r. w związku z budową zaplecza budowlanego dla Oczyszczalni Ściek w II przy kanale Suchy Jar. Kontrolą objęto najbardziej zagrożony obszar o powierzchni około 2 ha, z czego przebadano wykopaliskowo 45 arów, odkrywając 120 obiektów.

Stanowisko usytuowane jest na rozległym cyplu lewobrzeżnej terasy Wisły w pobliżu ujścia potoku Suchy Jar. Kontrolowany teren objął stok i załom terasy oraz niewielką część wypłaszczenia powyżej załomu. W najwyższej położonych partiach stanowiska stwierdzono ślady niewielkiej osady kultury ceramiki wstęgowej rytej /faza nutowa/, kultury lendzielskiej oraz dużej osady kultury ceramiki promienistej.

Najliczniej reprezentowana osada późnorzymska położona była nieco niżej, na stoku o znacznym nachyleniu, w związku z czym górne partie większości obiektów zostały zniszczone na skutek naturalnych procesów erozyjnych wspomaganą głęboką orką /teren ten jest od dawna intensywnie użytkowany rolniczo/. Do częściowego zniszczenia obiektów przyczyniła się także niwelacja całego tego obszaru przy użyciu ciężkiego sprzętu /spychacz/ tuż przed rozpoczęciem badań.

Spśród 72 obiektów późnorzymskich do najciekawszych zaliczyć trzeba prostokątną chatę słupową /obiekt 45/ o wymiarach około 450 x 350 cm, w wypełnisku której - obok licznych fragmentów ceramiki stwej - odkryto duży fragment ceramiki typu "terra sigillata". Osada ta miała charakter osady produkcyjnej. Świadczą o tym dwa dwukomorowe piece garncarskie /obiekty 7 i 25/, z których zachowały się jedynie partie poniżej rusztu /wloty i komory paleniskowe/. W jamach przyścielonych odkryto m. in. liczne ułamki ceramiki "stwej" gładkiej i szorstkiej. W najniższej położonej partii osady, na granicy stoku cypla i doliny zalewowej odsłonięto rząd czworokątnych palenisk o wymiarach około 100 x 100 cm wypełnionych intensywnie przepalona ziemią z dużą zawartością węgla drzewnego. Były one zagłębione w grubą warstwę humusu /prawdopodobnie warstwa akumulacyjna materiału znieślonego ze stoku/, a wyodrębniła je z ciemnego podłoża prostokątna obwódka przepalona na kolor czerwono-pomarańczowy lessu. Pozostałe obiekty to jamy typu gospodarczego zawierające niezbyt dużą ilość materiału użytkowego.